

ADD Bilim Kurulu
Editör: Uluç Gürkan

KEMALİZM

ADD YAYINLARI: 101

KEMALİZM

ADD Bilim Kurulu

Editör: Uluç Gürkan

Birinci Baskı: Nisan / 2025

Yayına Hazırlama-Kapak Tasarım: Arda Çelik

Kapak Resmi: Zeki Faik İzer, İnkılâp Yolunda, 1933

Atatürkçü Düşünce Derneği

İktisadi İşletmesince Basılmıştır.

*Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.

İzinsiz çoğaltılamaz, yayımlanamaz, dağıtılamaz.

ADD'nin eğitim çalışmaları için hazırlanmıştır.

PARAYLA SATILAMAZ.

Atatürkçü Düşünce Derneği Genel Merkezi

Tel: +90 312 232 43 44 – 43 52

E-İleti: addgenelmerkez@add.org.tr

Site: www.add.org.tr

BASKI

BAŞAK MATBAACILIK TAN. HİZ. İTH. İHR. A.Ş.

Adres: Anadolu Bulvarı Meka İş Merkezi No:5 Kat:7

Gimat – Yenimahalle / ANKARA

Tel: (0312) 397 16 17 • **Fax:** (0312) 397 03 07

Sertifika No: 51529

ADD YAYINLARI: 101

SUNUŞ

Atatürkçü Düşünce Derneği, Türk Devrimi'nin ve bu Devrim'in temelini oluşturan ilkelerin özünden yararlanarak iç ve dış sorunlarımıza yönelik çözümler üretme çalışmalarını sürdürmektedir. Dünyanın yeni bir döneme girdiği günler yaşıyoruz. Böylesi zorlu süreçlerde Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin gücünden ve geleceğe de ışık tutan öğretisinden yararlanmak kaçınılmazdır. "Kemalizm" başlıklı bu kitapçık bu düşünceden hareketle yazılmış ve siz değerli okurlara sunulmuştur.

Günümüz dünyası neoliberal düzenin yerleşmiş kural ve kurumlarının altüst olduğu bir belirsizlik ve kargaşa dönemine girmiş durumda. Dünya varlığının ülkeler arası paylaşımı alabildiğine bozulmuş ve 40-45 yıl önce küreselleşme adı verilen bu yeni emperyal soygun düzeni başladığında 60/40 düzeyindeki varsıl/yoksul ülkeler pay oranı, günümüzde 85/15 gibi korkunç bir düzeye evrilmiştir. ABD'den AB'ye, Ukrayna'dan Rusya'ya, İsrail'den Gazze'ye, Suriye'den İran'a ve diğer bazı ülkelere kadar ciddi sorunlar yaşanmakta, emperyalizmin bazı ülkelerin rejimlerini ve sınırlarını değiştirme projesi (BOP) olanca hızıyla sürmekte, bu bağlamda dünya birbiri ardına çıkarılan bölgesel savaşlarla sarsılmaktadır. Öte yandan, pek çok devlet yönetimleri faşizme kaymakta, Ortadoğu'da soykırım boyutuna varan kıyımlara neden olan mezhep savaşları yaşanmaktadır. Kimi siyaset bilimciler bu gelişmelere bakarak 1930'ların bunalımlı, zorlu günlerinin geri gelmekte olduğunu ifade ediyorlar. Anılan dönemleri dünyaya parmak ısırtan bir başarı ile aşmış olan Kemalist Cumhuriyet anlayışına gereksinimin, bugün her zamankinden çok daha acil ve yaşamsal olduğu ortadadır. Bu nedenle, Türkiye'nin ve bölgemiz dâhil tüm mazlum ülkelerin kurtuluş reçetesi olan ve Batı'nın 150 yılda

ADD YAYINLARI: 101

büyük yıkımlarla gerçekleştirebildiği ilerleme ve atılımları, 15 yıla sığdıran Kemalizm'in günümüz koşullarına uyarlanarak mutlaka hayata geçirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Kemalizm'in sadece ülkemiz için değil, bölgemizin ve bütün mazlum dünyanın barış içinde yaşaması için ne denli önemli olduğunu bir somut örnekle görmek için kısa süre önce Kemalist Türkiye Cumhuriyeti'nin bölgesinde nasıl bir barış ve huzur düzeni yarattığını, dönemin İngiltere Ankara Büyükelçisi Sir Percy Loraine'nin 40 yıl sonra açılan gizli raporundan okuyalım.

1934-1939 yılları arasında İngiltere'nin Ankara Büyükelçisi olarak görev yapan Sir Percy Loraine'nin Büyük Atatürk'ün ebediyete intikalinden sadece 15 gün sonra yazıp özel kurye ile Londra'ya gönderdiği ("40 yıl açıklanmayacaktır" damgası taşıyan) aşağıdaki belge, o dönemin Kemalist politikalarına ışık tutacak bilgileri şu ifadelerle ortaya koymaktadır:

"Bağımsızlığı elde ettiği andan itibaren barışın peşinde koşmuş ve Türkiye'nin kaderini ellerine aldığı andan itibaren barış ortamını sağlamayı görev edinmiş Kemalist Cumhuriyet'in dostluk elini uzatmadığı ve aralarında Osmanlı İmparatorluğu'nun düşmanlarının da bulunduğu tek bir komşusu dâhi yoktur.

Uzatılan dostluk eli çoğunlukla tutulmuş ve sarfedilen çabalar sonunda ülkelerarası sürtüşmeler azaltılarak, Doğu'nun bu bölgesinde daha geniş kapsamlı barış dikkat çekici bir biçimde sağlanmıştır."

Dönemin Habeşistan (Etiyopya) Büyükelçisi Osman Muhammed'in de "Afrika'daki 42 devlet, Atatürk'ün bağımsızlık ilkesinden hareketle bugünkü özgürlüklerine kavuşmuşlardır." dediği bilinmektedir.

Kemalist politikaların önderi Mustafa Kemal Atatürk dünya halklarının olduğu kadar, ülke liderlerinin de takdirini kazanmıştır. Bunun sonucunda, dünyanın 49 ülkesinde heykelleri ya da büstleriyle veya cadde, sokak ya da meydanlara adı verilerek ölümsüzleştirilmiştir. Böylesine anlamlı ve görkemli şükran ifadesi dünyada başka hiçbir öndere nasip olmuş değildir. Bu büyük saygınlığın sırrını İngiliz yazar Lord Kinross “*Atatürk kendisinden ötesini, 20-30 yıl ilerisini görerek hareket ederdi.*” diyerek açıklamıştır.

Ülkemizi uzun süredir içine düşürüldüğü felaketli gidişten ancak 100 yıl önceki gibi Mustafa Kemal Atatürk ve yol arkadaşlarının ortaya koyduğu Kemalizm’in ışığında üniter ulus devlet yapımızı, demokratik laik ve sosyal bir hukuk devletimizi koruyarak ve iç cephemizi güçlendirerek çıkarabiliriz.

Kemalizm’in günümüz gereksinimleri karşısında yeniden ele alınması ADD Bilim Kurulu’nda görüşülmüş; bu konuda, Bilim Kurulu üyemiz Sayın Uluç Gürkan tarafından hazırlanan metin Bilim Kurulu’muzca değerlendirilerek “Kemalizm” başlıklı bu kitapçık yayına hazırlanmıştır. Yurttaşlarımızın ve özellikle gençlerimizin bu zorlu sürecin üstesinden geleceğine ve Kemalizm’i daha iyi kavrayıp ışığından yararlanarak Yeniden Atatürk Cumhuriyeti hedefine ulaşacağına yürekten inanıyoruz.

Sayın Uluç Gürkan’a şükranlarımızı sunuyor, görüş ve katkıları ile zenginlik katan değerli Bilim Kurulu üyelerimize, Basın ve Bilişim sorumlumuz sevgili Arda Çelik’e teşekkür ediyor; iyi okumalar diliyoruz.

B. Safa YENİCE

ADD Genel Başkan Yardımcısı

Dr. Mustafa Hüsnü BOZKURT

ADD Genel Başkanı

ADD YAYINLARI: 101

KEMALİZM

Yarıda bıraktırılmış, yolundan saptırılmış Kemalist Devrim yeniden başlatılmalı ve bütün sonuçlarıyla tamamlanmalıdır...

Uluç Gürkan

1923 Kemalist Türk Devrimi, 1789 Fransız ve 1917 Sovyet devrimleri ile birlikte dünyayı etkileyen üç büyük devrimden birisidir.

Ünlü İngiliz tarihçi Eric Hobsbawm'ın anlatımıyla:

“Kemalist Devrim dünya tarihi yazımında gölgede kalmayı hak etmemektedir Tarihsel sonuçları büyüktür. Ancak dünya tarihçilerinin bunu yeterince anlayamamış ya da fark edememiştir...”

Kemalist Devrim'in batılı tarihçilerin anlamadığı büyük sonuçları, Hindistan'ın bağımsızlık hareketi lideri Mahatma Gandhi açıklamıştır:

“Türk orduları bir devri sonlandırmıştır. Mustafa Kemal'in zaferi dünyanın özgürlük sancağı, mazlum ve tutsak ulusların vazgeçilmez reçetedir.”

Mustafa Kemal'in zaferi, İngilizlerin Türkleri Avrupa'dan uzaklaştırma ve Batı Anadolu'yu Yunanistan'a peşkeş çekme politikasının iflasıdır. Bu zaferle aynı zamanda İngiltere'nin çektiği sömürgecilik devrine de son verilmiştir.

İngiltere'nin Liberal Partili Başbakanı Lloyd George, Türkiye'deki başarısızlığı nedeniyle görevinden istifa etmek zorunda kalmıştır. İngiltere'de yeni hükümeti kuran muhafazakâr Andrew Bonar Law, *The Times* gazetesine gönderdiği mektuptan, yeni dönemde İngiltere'nin uluslararası ilişkilerde tek başına ağırlık sahibi olamayacağını belirtmiştir:

“İngiltere itilaf devletlerinin yardımı olmadan sadece kendi milli çıkarlarını koruyabilir. Artık tek başına dünyanın jandarması rolünü oynayamaz.”

Law’un mektubu, Kemalist Devrim’in İngiliz, dolayısıyla sömürgecilik tarihinin bir dönüm noktası olduğunu itirafıdır. Lübnan’da yayınlanan *El Nahar* gazetesine göre, Atatürk sömürgecileri dize getirerek *“tarihin seyrini değiştirmiştir.”*

Ünlü İngiliz tarihçi Arnold J. Toynbee, Kemalist Devrim’in sömürgecileri şaşkına çevirdiği görüşündedir:

“Yeryüzünde hiçbir devrim, Kemalist Türk Devrimi kadar dünyada şaşkınlık yaratmamıştır.”

Türk ulusunun Atatürk’ün öncülüğünde gerçekleştirdiği Kemalist Devrim iki boyutlu bir süreçtir. Türkiye’nin kurtuluşu ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunu bütünleştirmektedir.

Kurtuluş Mücadelesi

Türkiye’nin Kurtuluş Mücadelesi dünya tarihinin başarıyla sonuçlanmış ilk antiemperyalist savaşıdır. Atatürk, Birinci Dünya Savaşı’nın yenilmez olarak nam salmış galip devletlerini dize getirilmiş ve Türkiye bağımsızlığına kavuşmuştur.

Türk ulusunun Atatürk’ün öncülüğünde esarete karşı savaşarak bağımsızlığını kazanması, esarete boyun eğen Almanları kışkandırmıştır.

3 Nisan 1922 günlü *Suddeutsche Zeitung* gazetesinden okuyalım:

“Alman kamuoyunu güçlü etkileyen, Türklerin eriştiği sonuçlardır. Mustafa Kemal’in Anadolu’daki özgürlük savaşı ödülünü aldı. Bu biz Almanların Türkleri kıskanmamızı gerektiren başarılarıdır...”

Almanları kıskandıran bu başarı sömürgeci Batı'nın tutsağı olan mazlum ulusların kalbini ve kulağı Ankara'ya kilitlenmiş; Mustafa Kemal, Asya'dan Afrika'ya ve Latin Amerika'ya, değişik renk, din ve soylardan mazlum ve tutsak ulusların kahramanı hâline gelmiştir.

Fransız tarihçi Prof. Maurice Baumant'un sözleriyle, Türkiye'nin kurtuluşu *“bütün sömürgeler için örnek oluşturmuştur.”*

Dönemin Afgan Kralı Emanullah Han, Atatürk'ün *“bütün doğu milletleri için en büyük önder”* olduğunu belirtmiş; *“O yalnız Türkiye'nin değil, bütün şarkın Ata'sıdır.”* demiştir.

Hindistan'ın ilk kadın başbakanı Kripalani de *“Atatürk'ün yalnız Türk milletinin değil, özgürlüğü uğruna savaşan bütün milletlerin önderi”* olduğunu belirtmiştir. *“Türk ulusunun O'nun direktifleri altında bağımsızlığına kavuşurken Hindistan'ın da aynı yoldan yürüyerek özgürlüğünü elde ettiğini”* söylemiştir.

1992-1997 yılları arasında Hindistan Cumhurbaşkanı olan K. R. Narayanan, Atatürk'ün Hindistan'ın hem bağımsızlığı hem de gelişiminde etkili olduğu görüşündedir:

“Özgürlük mücadelemiz sırasında Türk Kurtuluş Savaşı'ndan ve Mustafa Kemal Atatürk'ün ilkelerinden çok etkilendik. Atatürk'ün milliyetçilik, laiklik ve demokrasi ilkeleri, ülkemin gelişmesinde çok etkili oldu.”

Atatürk'ün sömürgelerdeki etkisi Pakistanlı ünlü şair Muhammed İkbal'in dizelerine de yansımıştır:

“Bizim aslımız rengi uçmuş bir kıvılcım iken, O'nun (Atatürk'ün) bakışı ile cihanı kaplayan ve aydınlatan bir güneş haline geldik...”

Atatürk'ün başarısı sadece sömürgelerde değil, sömürgeci Batı'da da takdir görmüştür.

Kurtuluş Savaşı sırasında TBMM Hükümeti ile 1921 Ankara Barış Antlaşması'nı imzalayan Nobel Barış Ödüllü (1926) Fransa Başbakanı Aristide Briand, kendisini *“Bizi arkadan vurdu, dağ başındaki haydutlarla, Mustafa Kemallerle anlaştı!”* diye eleştirenlere Fransız Meclisi'nde şu yanıtı vermiştir:

“Dağ başındaki haydutlar diye isimlendirdiğiniz kahraman Mustafa Kemal ve O'nun tüm askerleri burada olsalardı, teker teker hepsinin heykellerini dikedik. Böylesine kahraman bir antlaşma imzalamaktan gurur duyuyorum.”

Sürekli Etki

Atatürk'ün mazlum ve tutsak uluslar üzerindeki etkisi, 20. yüzyılın ilk yarısında olduğu gibi ikinci yarısında da devam etmiştir.

Eğitimci ve yazarı Ahmet Say, İnsanoğlu İnsanlar adlı anı kitabında, 1954-1960 yılları arasında müzikoloji öğrenimi için Almanya'dayken karşılaştığı Cezayirli bir bağımsızlık savaşçısı ile anısını paylaşmıştır:

“1950'li yılların ortalarında bir gün, Almanya'da rastlantı sonucu tanıdığım Cezayir 'Ulusal Kurtuluş Cephesi'nden (FLN) kaçak bir militan, cebinden çıkardığı Atatürk fotoğrafını bana gösterip, 'İşte bizim gerçek önderimiz!' dediği zaman, antiemperyalist savaşların 20. yüzyılın ikinci yarısına da damgasını vurduğu kafama dank etti.”

1830'da Fransa sömürgesi hâline gelen Cezayir, 1954'te başlayan Kurtuluş Savaşı sonunda 1962'de bağımsızlığını elde etmiştir. İlk Devlet Başkanı Ahmet Bin Bella da, *Time*

dergisinin “ülkeniz için önceliğiniz nedir?” sorusunu şöyle yanıtlamıştır:

“Bağımsızlık mücadelemi cezalandırmak için Fransızlar beni hapse attığında önceliğim sosyalizmdi. Ancak hapiste halkımı tanıdım. Şimdi önceliğim Atatürk’ün kültür devrimi...”

Tunus Cumhuriyeti’nin kurucusu ve ilk devlet başkanı Habib Burgiba’nın esin kaynağı da Atatürk olmuştur:

“Vatanımın bağımsızlığı uluslararası bir gerçek olduğu gün, Allah’a şükürden sonra ilk hatırladığım isim, Gazi Mustafa Kemal Atatürk oldu. Umut kapılarının kapandığı bunalım anlarında, O’nun destansı yaşamı ve savaşımı bana esin kaynağı oldu... İslam dünyasının büyük insan yetiştirme gücünü yitirdiğini öne sürenler, Atatürk’ü hatırlamalı ve utanmalıdır...”

Atatürk, Küba Devrimi lideri Fidel Castro’nun da kahramanıdır:

“Devrimci Kemal Atatürk, bizim esin kaynağımız oldu. O 1919’da Anadolu’dan düşmanları kovmak için Bandırma Gemisi’yle Samsun’a çıktı. Antiemperyalist bir savaş verdi ve zafere erişti.

Biz, Atatürk’ün bu devrimci savaşından etkilendik, esinlendik. Tam 40 yıl sonra, 1959’da Granma Gemisi’yle Havana’ya çıktık, Ülkemizden emperyalistleri ve işbirlikçisi Faşist Batista rejimini yıkmak için. Biz de zafere eriştik...

Büyük bir devrim yaptık. Ama Atatürk’ün yaptıklarını asla başaramazdık... Bizim ve tüm mazlum halkların esin kaynağıdır devrimci Kemal Atatürk...”

Lozan Zaferi

Türkiye, bağımsızlığını ve eşit egemen bir ulus devlet olarak varlığını Lozan'da Birinci Dünya Savaşı'nın galiplerine kabul ettirmiştir.

Arnold Toynbee'ye göre, Lozan'ın dünya tarihinde eşi yoktur:

“Hemen hemen her konuda Türk ulusal istekleri, Lozan'da müttefikler tarafından kabul edilmiştir... Yenilmiş, parçalanmış bir ulusun, bu harabe içinden ayağa kalkması ve dünyanın en büyük ulusları ile tam eşit koşullar içinde karşı karşıya gelmesi ve büyük savaşın galiplerini dize getirerek her isteğini kabul ettirmesi şaşılacak bir şeydi...”

Lozan'da, Osmanlı Devleti'nin parçalanıp yok olmasını öngören Sevr Antlaşması tarihin çöp sepetine atılmıştır. Anadolu içlerinde küçük bir toprak parçasında Türklere reva görülen “yarı sömürge” düzenine son verilmiş, Türk ulusunun Türkiye Cumhuriyeti olarak bugünkü sınırlarında bir dünya devleti olarak yeniden doğumu onaylanmıştır.

Fransız yazar, asker ve diplomat Claude Farrère, Sevr ile öldürülmek istenen Türkiye'nin Lozan'da yeniden canlandığını vurgulamıştır:

“Sevr'den sonra Türkiye'nin öldüğünü sanmıştım. Ama Türkiye yaşıyor. Hem de Mustafa Kemal başına geçeli beri öylesine canlı yaşıyor ki; Lloyd George'un bütün çabaları, bütün imkânları, esarete meydan okuyan bu şiddetli yaşama isteğinin karşısında erimekten başka bir şey yapamıyor...”

Lozan Türk ulusu için zafer, “keşke Yunan kazansaydı” kafalılar için hezimettir...

Türkiye Cumhuriyeti

Türkiye, Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte, basit tarım ve din odaklı bir Orta Çağ ülkesi iken çağdaş uygarlık yolunda demokratik bir geleceğe uyandırılmıştır...

Egemenlik gökyüzünden yeryüzüne indirilip ulusa teslim edilerek erek dünyevileştirilmiştir. Böylece, İslam ile demokrasi bir arada yaşar mı tartışmasına “*evet, laiklik temelinde pekâlâ yaşar*” noktası konulmuştur.

Uygulamada, Halife Sultan'ın kullarından kişi, tebaasından yurttaş, memaliginden vatan, ümmetten millet, enkazdan devlet, yokluktan varlık yaratılmıştır. Kadınlar layık oldukları insan değeri kazanmış, çok sayıda Batılı ülkeden de önce seçme ve seçilme hakkına kavuşmuştur.

Sonuçta, harap ve bitik bir ülkede kurulan Türkiye Cumhuriyeti, “kimsesizlerin kimsesi” olmuştur.

Böylece gerçekleşen tarihi aşama Türk Aydınlanması'dır.

Arnold Toynbee'nin anlatımıyla Atatürk:

“Batının yüzyıllarını alan rönesans, reformasyon, bilim ve düşünce ihtilali, Fransız inkılâbı ve sanayi devrimini bir insan ömrüne sığdırmıştır.”

Danimarka'da yayınlanan *National Tidence* gazetesinde Atatürk bu gerçekleştirdikleriyle “*yirminci yüzyılın en büyük mucizesi*” olarak tanımlanmıştır.

1924 ile 1932 yılları arasında üç defa Başbakanlık yapan Edouard Herriot ise Atatürk'ün bir mucize olmadığını, her işini önceden planladığını belirtmiştir. Tekin Alp tarafından kaleme alınan *Kemalizm* adlı eserin önsözünü yazan Fransa Başbakanı'nın bu konudaki şu değerlendirmesi şöyledir:

“Kimileri buna mucize demektedir. Ama doğrusu bu ön-

ceden planlanan, mantığa ve akla dayanan ve halk sevgisinden esinlenen bir oluşumdur. Tarihte pek çok devrimci görülmüştür. Fakat hiçbirisi Atatürk'ün cesaret ettiği ve başardığı işleri yapamamıştır.”

Avusturyalı heykeltıraş Krippel'in sözleriyle:

“Atatürk öyle bir insandır ki, hayali değildir. İstedikini bilir, bildiğini yapar, yapamayacağı bireyi de istemez.”

Fransız gazeteci ve yazar Paul Gentizon'a göre, Türkiye'nin kurtuluşu ve Cumhuriyet'in kuruluşuyla gerçekleştirilen değişimin *“dünyada bir benzeri yoktur.”*

Fransız yazar *Mustafa Kemal ve Uyanan Doğu* adlı eserinde, Kemalist Türk Devrimi'ni dünya tarihinde kalıcı izler bırakmış diğer devrimlerle kıyaslamış ve sonuçlar bakımından Kemalist Türk Devrimi'nin Fransız ve Sovyet devrimlerinden çok daha etkili olduğunu kaydetmiştir.

Paul Gentizon, Türkiye'de yöneten ve yönetilenlerin bir arada çağdaşlaştığını vurgulamış, Kemalist Devrim'in bölgesinde İran, Afganistan, Mısır ve diğer doğulu ülkeler için model olabileceğini kaydetmiştir.

Çağdaş Uygarlık

Atatürk, kendi içine kapanmış, uygarlığın gereklerinden uzak kalmış bir Türkiye'nin, bağımsızlık ve özgürlüğünü koruyamayacağı görüşündedir. O'na göre, uygarlık yolunda ilerlemek ve başarı kazanmak, hem *“yaşamın şartıdır”* hem de *“çağdaş dünyada saygı görmenin ve önem kazanmanın ön koşulu”*dur.

Bu doğrultuda hedef, Türkiye'nin ülkesi ve ulusuyla çağdaş uygarlık düzeyine ulaşması ve onu aşmasıdır.

Türk ulusu Batı'dan çok geridedir. Atatürk'ün deyişiyle,

uygar dünya çok ilerdedir. Onlara yetişmek ve Türkiye'yi her bakımdan çağa uygun uygar bir toplum hâline getirmek, yapılan ve yapılmakta olan devrimlerin temel kuralıdır.

Atatürk'ün çağdaş uygarlık anlayışı, Batı kültürünü ve yaşam tarzını taklit etmek değildir. Ulusun öz benliğini koruması, Atatürk devrimlerinin en önemli özelliğidir. Batı'ya körü körüne uyumdan özenle kaçınılmış, çağdaşlık atılımların ulusal bir yapı içinde bütünleştirilmesine dikkat edilmiştir.

Fransız gazeteci ve yazar Paul Gentizon, çöken Osmanlı İmparatorluğu'nun manevi kalıntılarından kurtulup çağdaş uygarlığa yönelmiş olan yeni Türkiye'nin o dönemde hiçbir süper gücün etkisine kapılmadan kendine özgü bir devlet biçimi içinde özgürlüğünü koruduğunu belirtmiştir.

Atatürk'ün anlatımıyla çağdaş uygarlık yürüyüşü, Batı uygarlığı taklitçilik yapılmak için hedef olmamıştır. Onda (Batı uygarlığında) iyi olarak görülen ve kendi yapımıza uygun bulunanlar, dünya uygarlık düzeyi içinde benimsenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti bu anlayışla, Atatürk'ün tanımlamasıyla “*Türk kahramanlığının ve yüksek Türk kültürünün ürünü*” olmuştur.

Türklüğe Dönüş

Atatürk önderliğinde başlatılan çağdaşlaşma yürüyüşü aynı zamanda Türklüğe dönüştür. 16. yüzyılda hilafetin kaldırılmasıyla başlatılan Araplaşma yolculuğunda, ardından 19. yüzyılda Tanzimat'la birlikte öne çıkan Batılılaşma taklitçiliğinde unuttuğumuz, bize unutturulan öz benliğimizin yeniden kazanımıdır.

Atatürk 10. Yıl Söylevi'nde, “*asla şüphem yoktur ki, Türkülüğün unutulmuş büyük uygar niteliği ve büyük uygar yeteneği bundan sonraki gelişmesiyle geleceğin yüksek uy-*

garlık ufkunda yeni bir güneş gibi doğacaktır” derken, Türk çağdaşlaşma hareketinin ulusalcı karakterini bütün açıklığıyla ortaya koymuştur.

Nitekim Türkiye’de kadınların çok sayıdaki çağdaki Batılı ülkeden önce seçme ve seçilme hakkına kavuşması Türkölüğün kadın-erkek eşitliği temelinde unutulmuş uygar niteliğinin canlandırılmasıdır.

Bunun kanıtı, öz kültürümüzü yansıtan dilimizin, Türkçemizin, Fince ve Estonca ile birlikte kadın ve erkeğin aynı sözcükle “o” denilerek tanımlandığı dünyadaki üç dilden birisi olmasıdır. Bu bağlamda, Türkçemizde kadın ve erkek atfı yapılırken ağız akışının Batılı dillerin aksine kadını öncelediği de anımsanmalıdır.

Aynı şekilde, dini hukuk yerine Medeni Hukuk’un benimsenmesi ve devlet yönetiminde ilim ve akıl temelinde laikliğin temel alınması da Batılılaşmaktan çok, büyük Selçuklu Devleti’nin ilk Sultanı Tuğrul Bey’in devlet ve din işlerini birbirinden ayıran yönetim anlayışının tazelenmesidir.

Tuğrul Bey Bağdat’ı fethettiğinde kendisine halifeliği de üstlenmesi önerilince, bunu reddetmiştir. Gereğesini de “*Sultan devleti yönetir. Halife de din işlerini yürütür*” ilkesiyle açıklamıştır.

Kemalist çağdaşlaşma akıl, mantık ve bilim çizgisinde Batılı modelden esinlenmiş olsa da özünü ve gerçek temeli kendi öz kültürüne dayandırmış; yörüngesini de kendi gereksinimlerini ve istemlerini göz önüne alarak belirlemiştir.

Ulusal Kimlik

Cumhuriyet’in kurulmasıyla, Osmanlı’nın çok uluslu siyasal yapısı da çağdaş bir ulus devlet düzenine dönüştürül-

müştür. Etnik kökeni, dini inancı her ne olursa olsun, Türkiye Cumhuriyeti’nde yaşayan herkes, kadını ve erkeğiyle eşit vatandaş statüsü kazanmıştır.

Atatürk’ün tanımlamasıyla “*Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran Türkiye halkı Türk ulusu*” olarak özgürleştirilmiştir. “*Türk halkı*” olarak değil, “*Türkiye halkları*” olarak da değil, “*Türkiye halkı*” olarak uluslaşmıştır.

Atatürk’ün ulus tanımındaki Türk vurgusu, bir etnik kimlik olarak Türkölüğün adı değildir. Anadolu’daki özgün bir sentezin adı olan, dünyanın yüzlerce yıldır “Türk” diye andığı “Türkiye halkının” ulusal aidiyetinin vurgusudur.

Türkiye halkının ulusal aidiyeti bir kan, bir kafatası ölçümü değildir. Bir din, bir mezhep dayatması da değildir. Her türlü etnik ve dini farklılığa saygılı, ancak bütün farklılıkları birleştiren bir ulusal anlayıştır.

Bu anlayış değişik ırklardan, köklerden ya da değişik ülkelerden gelip de Anadolu’da, Trakya’da yüzyıllardır ayrımsız kaynaşanların kendi özgür iradeleriyle oluşturdukları bir ortak ulusal kimliği yansıtmaktadır. Türkiye halkının hiçbir ayrım olmaksızın kendi öz kimlikleriyle Türkiye Cumhuriyeti’nin eşit yurttaşı olduklarını vurgulamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti her bir yurttaşının anne ve babasından doğduğu kimliğiyle Türkiye topraklarında Türk ulusunun öz unsurları olarak yaşamaktan mutluluk ve gurur duymalarını amaçlamaktadır.

Atatürk’ün yaşam verdiği Kemalist ulus tanımı, Türkiye halkının bir arada yaşama iradesinin maddi temelidir.

Felsefe Modeli

Fransız akademisyen Gerard Tongas, Kemalizm’i bir “*felsefe modeli*” olarak tanımlamıştır.

Alman tarihçi Prof. Herbert Melzig, Atatürk'ün bu felsefe model ile *“insanlığa muhteşem örnek”* sunduğu görüşündedir:

*“Büyük Yunan filozofu Platon'un, 'krallar filozof olsa ve filozoflar kralların tahtında otursaydı' şeklindeki dileği, iki bin yıllık tarihte gerçekleşmedi. Ama şimdi yirminci yüzyılda ilk kez Atatürk'ün şahsında Platon'un istediği gibi, keli-
menin tam anlamıyla bunu görmekteyiz...”*

O/Atatürk, dahi bir fikir adamı olarak bir milletin, yani Türk milletinin mukadderatını ele almış ve bu milletiyle atıldığı Kurtuluş Savaşı, bu milletin medeni durumunu değiştirmiş bir inkılap ve diğer milletlerin haklarını da koruyan barış ile insanlığa muhteşem bir örnek vermiştir.”

Atatürk, Mısır'da yayınlanan *El Ahram* gazetesinde *“nefsinde askeri ve siyasi deha ile filozof dehasının bütünleştiği dünyanın gelmiş geçmiş tek lideri”* olarak tanımlanmış ve *“yakın zamanda dünyanın en büyük adamı olarak tarihe kaydedileceği”* öngörülmüştür.

El Ahram gazetesinin bu öngörüsü, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün Atatürk kararıyla yaşam bulmuş ve Atatürk dünyanın gelmiş geçmiş en büyük adamı olarak tarihe kaydedilmiştir.

UNESCO, Atatürk'ün doğumunun 100'üncü yılı 1981'in dünyada *“Atatürk Yılı”* olarak kutlanması kararlaştırılmıştır. Kararda Atatürk, *“UNESCO'nun ilgilendiği tüm alanlarda olağanüstü bir reformcu ve dünya barışı çalışmalarında olağanüstü bir öncü”* olarak tanınmış ve *“böylesine üstün kişiler gelecek kuşaklara örnek olacaktır”* denilmiştir.

UNESCO'nun Atatürk'ü gelecek kuşaklara örnek gösterdiği kararının ikinci bir eşi yoktur. 1981'in ne öncesinde ne de sonrasında başka bir lider için benzeri bir karar öneri olarak dâhi UNESCO'nun gündemine gelmemiştir.

Stratejik Öngörü

Nefsinde askeri, siyasi ve filozofu dehasını bütünleştiren Atatürk, olayları bir bakışta kavrayıp anında çözüm üretmek ve geleceği öngörmek gücüyle de öne çıkmıştır.

İngiliz Grace Ellison’a göre:

“Atatürk’ün herhangi bir olayı derinliğiyle kavramak, çıkar yolu görüp birdenbire harekete geçmek iktidarı, O’nun eşsiz otoritesinin başlıca kaynaklarından biriydi.”

İngiliz yazar ve devlet adamı Lord Kinross, Atatürk adlı biyografi çalışmasında Atatürk’ün *“kendisinden ötesini, 20 - 30 yıl ilerisini görerek hareket ettiğini”* vurgulamıştır.

Moskova Devlet Uluslararası İlişkiler Üniversitesi’nde (MGIMO) *“stratejik istihbarat”* dersinin öğretim görevlisi Andrey Derzukov Atatürk’ün *“ufkun ötesine bakabildiğini”* belirtmiştir:

“Bu adam (Atatürk) stratejik öngörü konseptinin özüne, yani ufkun ötesine bakabilme özelliği olan mükemmel bir beyne sahipti. En önemlisi yaşadığı şart ve tarihin ötesinde geleceği öngörerek ülkesine yeni bir vizyon biçmesi ve çökmüş devletini muhafaza etmesiydi... Türkler bu adama çok şey borçlu ve biz de örnek devlet adamı olarak O’nu işliyoruz.”

Lübnan asıllı ünlü yazar Amin Maalouf, Atatürk’ün bu özellikleriyle *“çok özel”* olduğuna, *“İslam âleminde bir eşine daha rastlanmadığına”* dikkat çekmiştir.

Almanya’da yayınlanan *Allemeine Zeitung* gazetesi ise Atatürk’ün sadece İslam âlemi için değil, dünya için de *“biricik”* olduğu, *“bir daha da dünyaya gelmeyeceğini”* ve *“hakiki büyüklüğünü zamanın göstereceği”* vurgulamıştır.

Çin’de yayınlanan *Tchang Yang Yee Pan* gazetesinin bu konuda, Atatürk’ün farklılığı ve büyüklüğüyle ilgili değerlendirmesi çarpıcıdır:

“Eğer tarih bir kalbe sahip olsaydı, Mustafa Kemal’i mutlaka kıskanırdı... Mevcut rütbelerin hepsini kaldırdığı bir ülkede, Mustafa Kemal bütün rütbeleri kazanmıştır. Türkiye’de düşünülebilecek en şerefli isim O’na verilmiştir...”

Fransız *L’Illustration* dergisinin anlatımıyla da:

“tarih çok büyükler görmüştür. İskender’leri, Napolyon’ları, Washington’ları görmüştür. Fakat yirminci yüzyılda büyüklük rekorunu Atatürk, bu Türkoğlu Türk kırmıştır.”

Yunanistan’da yayınlanan *Messenger Athenas* gazetesine göre de gelmiş geçmiş hiçbir devrimci Atatürk’ün cesaret ettiği ve muvaffak olduğu şeyi yapamamıştır.

Akıl ve Bilim

Atatürk’ün “*manevi mirasım*” dediği Kemalizm bir filozof başyapıtıdır.

Kutsal bir kitabı yoktur. Atatürk’ün sözleriyle “*hiçbir dogmaya, hiçbir kalıplaşmış kurala, değişmez kabul edilen varsayımlara*” dayanmaz...

Kemalizm “akıl ve bilim” odaklıdır. Değişme ve gelişmeye açıktır... Toplumların akıl ve bilimin ışığında kendi özgür iradeleriyle kendilerini aşabilmesini öngörmektedir...

Kemalizm’de dogmatik kuralların yerini vazgeçilmez ilkeler almıştır... Bu ilkeler kurtuluş bağlamıyla “özgürlük ve tam bağımsızlık” karakterlidir. Kuruluş süreciyle de “laik ve demokratik” içeriklidir. Ulusçudur, halkçıdır, devletçidir, devrimcidir...

Atatürk’e göre, zamanın hızla döndüğü, milletlerin, toplumların, kişilerin anlayışlarının değiştiği bir dünyada asla değişmeyecek hükümler getirdiğini iddia etmek aklın ve ilmin gelişimini inkârdır.

Kemalizm bu felsefi kurgusu sayesinde yaşanmamıştır. Mussolini faşizmi, Hitler Nazizm'i ile Stalin komünizmi gibi tarihsel bir parantez olmamıştır...

Kemalist Ekonomi

Kemalist ekonomi modeli, ana omurgası planlama olan üretim odaklı karma ekonomik program uygulamasıdır.

Atatürk bu politikayı, piyasa odaklı kapitalist ekonomi politikalarının 1929 Krizi'yle ABD başta olmak üzere gelişmiş Batı ülkelerinde başarısızlığa uğraması üzerine geliştirilmiştir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye'de de İzmir'deki 1923 Türkiye İktisat Kongresi'nde benimsenen özel teşebbüs öncelleyen kapitalist çizgiye yakın politikalar uygulanmıştır. Ancak, beklenen sonuç alınmamıştır.

Özel teşebbüs istenileni gerçekleştirememiş, sanayi hamlesini başlatamamıştır.

1931'de yapılan CHP'nin 3. Kurultayı'nda, laiklik ve devrimcilik ile birlikte "devletçilik" ilkesi de benimsenmiştir. Böylece kapitalizm yerine, Atatürk'ün "üretim odaklı karma ekonomi" politikasına geçilmiştir.

Türkiye devletçilik politikası sayesinde, ekonomi tarihindeki en büyük ve en uzun süreli buhranını en hafif biçimde atlattığı gibi, sanayileşme hamlesini de başlatmıştır.

Atatürk'ün devletçilik politikasının temel felsefesi planlama odaklıdır. Birinci Sanayi Planı 1934-1938 yılları, İkinci Sanayi Planı ise 1938-1942 yılları için hazırlamıştır.

Bu kalkınma planları, ham maddesi Türkiye'de olmasına karşın dışarıdan ithal edilmek zorunda kalınan ürünlerin ülkede üretilmesini öngörmektedir. Bu amaçla, devletin

öncülüğünde devlet yatırımcılığı ve devlet işletmeciliğine ağırlık verilmiştir.

Öngörülen, ekonomiyi devletin belirlediği hedeflere plan doğrultusunda yönlendirmektir.

Güney Koreli kalkınma iktisatçısı Ha-Joon Chang, *Kalkınma Reçetelerinin Gerçek Yüzü (Kicking Away The Ladder)* adıyla Türkçeye çevrilen kitabında, Türkiye'nin devletçilik uygulamasını şöyle değerlendirmiştir:

“Bir üniversite öğrencisi olarak kalkınma iktisadı okuduğumda Kemal Atatürk'ün gerçekten de daha sonra ‘devlet güdümlü kalkınma stratejisi’ diye adlandırılacak olan stratejiyi ilk uygulayan Üçüncü Dünya lideri olduğunu öğrendim...”

İnsanlığa Örnek

Kemalizm, İngiliz tarihçi Eric Hobsbawm'a göre:

“Üçüncü Dünya'nın ilerlemeci ve aydınlanmacı ilk modelidir. İnsanların kendileri için daha iyi bir gelecek hazırlama yolunda yapabileceklerinin canlı örneğidir.”

İtalyan akademisyen Gastone Manacorda, Kemalizm'in “geri kalmışlıktan kurtulma yolunda yapılmış ilk somut deneyimlerden biri” olduğunu belirtmiştir. İtalyan akademisyen, Aralık 1973'te İstanbul'da düzenlenen Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Sempozyumu'nda sunduğu “*Atatürk Reformlarında Batılılaşma ve Devrim*” başlıklı bir bildiride, Kemalizm'i bir “*sanayileşme ve modernleşme ideolojisi*” olarak nitelendirmiştir.

Polonyalı akademisyen Prof. Jerzy Wiatr da Kemalizm'i “*bir gelişme ve özgürlük ideolojisi*” diye tanımlanmıştır.

Türk dili, edebiyatı ve uygarlığı çalışmalarıyla öne çıkan Lübnan doğumlu Fransız akademisyen Paul Dumont,

bağımsızlıkçı ve ilerlemeci bir düşünce olarak Kemalizm’i “köleleştirilmiş ve sömürgeleştirilmiş ülkeler için bir model” olarak ele almıştır.

Fransız akademisyen Gerard Tongas, Kemalizm’in sadece sömürgelere değil, insanlığa örnek olmasını önermiştir:

“Kemalizm gelişmenin yolunu keşfetmiştir. Disiplinli eğitim yoluyla büyük bir halkçı uygarlığın bir kuşak tarafından geliştirilebileceğini kanıtlamıştır. Şimdi bu deneyle sınanmış bir felsefe modeli olarak insanlığa sunulabilmelidir.”

Ünlü Fransız siyaset bilimci Maurice Duverger, 1951’de kaleme aldığı bir makalede, Kemalizm’in “Kuzey Amerika ve Batı Avrupa rejimlerinin yetersizliklerine çözüm getiren nitelikleri ile Marksizm’in gerçek alternatifidir” demiş ve Marksist yola girmek istemeyen üçüncü dünya ülkelerine Kemalist modeli önermiştir:

“Mustafa Kemal’in eseri, İkinci Dünya Savaşı’na kadar Türkiye çapında değerlendirildi. Eski bir ülkenin modern bir ulus biçimine dönüştürülmesini tüm dünya takdirle karşılamıştı.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında ise Kemalizm uluslararası bir boyut kazanmış ve Moskova ile Pekin’in güdümüne girmeyen üçüncü dünya uluslarına örneklik yapmaya başlamıştır. Kemalizm, gelişmekte olan ülkeler için komünizmin alternatifi olarak görünmeye başlamıştır...

Artık Kemalizm Türk tarihinin bir lahzası değildir. Kemalizm şimdi bir siyasi sistem tipidir. Bu sistem, komünizm gibi veya Batı demokrasisi gibi kesin ve belirli çizgili bir şema ile taht edilememesine rağmen çok önemli bir siyasi sistemdir. Zira Moskova’nın veya Pekin’in nüfuz ve yönü-geci içinde olmayan birçok üçüncü Blok devleti, direkt veya endirekt olarak Kemalizm’den ilham almaktadır.

Geri kalmış ya da gelişmekte olan ülkelerde liberal sistem doğru dürüst işleyemez. Görünüşte demokrasi olsa da derebeyleri ya da geleneksel güçler gerçek iktidarı elinde tutarlar.

Siyasal demokrasi ancak ekonomik alanda belirli bir gelişme düzeyinden sonra ciddi anlamda işlemeye başlar. Geri kalmış ülkeler, Batı'nın gelişmiş ülkelerdeki gibi liberalizmin ya da kapitalizmin yollarından giderek aynı düzeye gelemezler...

Kemalizm yarı gelişmiş memleketler için Marksizm karşısında gerçek bir alternatif, bir tercih imkânı olarak gözükmektedir. Zira Batı Avrupa veya Kuzey Amerika rejimleri bu memleketlerde uygun ve elverişli olmamaktadır.”

Duverger'in önerisi, 1950'lerde Mısır'da Nasır ve Yugoslavya'da Tito ile başlayan, 1960'larda Tunus'ta Habib Burgiba ve Cezayir'de Bin Bella ile devam eden, kapitalist ve komünist bloklara dâhil olmayan, sömürgecilik karşıtı Bağlantısızlar hareketini etkilemiştir. Ancak, neoliberal küresel kapitalist sistem Bağlantısızlar Hareketi'ni fazla yaşatmamış, 1960'ların ikinci yarısında boğmuştur...

Yeni Devletçilik

1980'lerin sonrasında Sovyetler birliği dağılmıştır. Böylece “*tarihin sonunun geldiği ve kapitalist dünya sisteminin alternatifsiz kaldığı*” ilan edilmiştir.

Kapitalizmin alternatifsizlik iddiasına karşı Güney Koreli kalkınma iktisatçısı Ha-Joon Chang “*üçüncü dünyada ilk kez Atatürk tarafından uygulanmıştır*” dediği Devlet Güdümlü Kalkınma Stratejisi'ni neoliberal küresel kapitalizmin alternatifi olarak güncellemiştir.

Ha-Joon Chang'ın anlatımıyla, gelişmiş ülkeler geçmişte devlet güdümlü kalkınma stratejisinin “korumacı ve müdahaleci” sanayi, ticaret ve teknoloji politikalarını uygulayarak kalkınmıştır. Ancak şimdi, gelişme yolundaki ülkeleri serbest piyasa politikalarına ve uluslararası açıklara teşvik ederek aradaki gelişmişlik farkının kapanmasını fiilen engellemektedirler.

Oysa azgelişmiş ülkeler, devlet güdümlü kalkınma stratejisini benimsedikleri takdirde azgelişmişlik çemberini kırabilecek ve gelişmiş ülkelere yetişebilecektir. Güney Kore, Tayvan ve Çin bunu kanıtlamıştır...

Günümüz itibarıyla, neoliberal dünya kapitalist sistem can çekişmektedir. Dünya genelinde gelir dağılımı her geçen gün biraz daha bozulmakta, ülkeler arası gelişmişlik uçurumu giderek derinleşmektedir.

İktisatçılar seferber olmuş yeni bir ekonomi modeli aranmaktadır. Neoliberal kapitalist sistemin alternatifi bulunsun ve uygulansın denmektedir.

Üzerinde durulan alternatif, özel ve kamu sektörlerini birlikte yaşatacak karma bir ekonomi modelidir. Ancak, kamu sektörüne yüklenen rol konusunda görüşler farklılaşmaktadır.

Piyasa yanlısı batılı iktisatçılar, karma ekonomi modelinde ağırlık merkezinin özel sektör olarak kalması gerektiği görüşündeler.

Bu iktisatçıların kamuya biçtikleri rol, piyasayı etkin bir şekilde denetlemek, böylece ekonomik faaliyetleri yönlendirmede ve kalkınmayı desteklemekte biraz daha aktif olmaktan ibarettir.

Kendimizi aldatmayalım... Bu modelde ekonomi yönetimi için kamuya biçilen rol yetersizdir. Böylesi düzenleme-

ler, can çekişen neoliberal küresel kapitalist sistemi oksijen çadırına almaktan öteye geçmiyor.

Günümüz koşullarında, ekonomi yönetiminde kamunun rolü sadece piyasayı denetlemek ve başarısızlıklarını düzeltmekle sınırlı kalmamalıdır.

Özel sektör öncülüğünde ekonomik faaliyetler, özellikle gelişme yolundaki ülkelerdeki sosyal adalet içinde yürümektedir. Hızlı ve sürdürülebilir bir kalkınma da gerçekleşmemektedir.

Sonuçta, gelişme yolundaki ülkeler ile gelişmiş ülkeler arasındaki uçurum kapatılamamaktadır.

Ötesinde, ağırlık merkezinin özel sektör olduğu bir ekonomi yönetiminde siyasi güç geniş ölçüde ekonomik güce tabi olmakta, bu da ister istemez demokrasiye zarar vermektedir.

Ekonomi yönetimindeki bu olumsuzlukların aşılması için özel sektör ağırlığının kamu işletmeciliğiyle dengelenmesi kaçınılmazdır.

Ha-Joon Chang'ın devlet güdümlü kalkınma stratejisi olarak modellediği bu denge, özel sektör için yönlendirici, kamu sektörü için emredici bir Kemalist anlayışla ekonominin bütünüyle planlanmasını amaçlamaktadır. Böylece, sanayi ve tarımsal yatırımlarının artırılması, kalkınmanın hızlandırılması ve geniş halk kitlelerine mal edilmesi öngörülmektedir.

Nostaljik Hava

Tesadüf olabilir mi? ...

Kapitalizmin komünizme karşı tarihi zaferinin ilan edildiği 1980'ler ve 1990'larda ABD'li iki istihbarat ajanı, Paul Henze ve Graham Fuller Türkiye'yi mesken tutmuş, “Ke-

malizm'in miadı doldu... Türkiye Atatürk'ün mirasını reddetmeli, yüzünü batıdan doğuya çevirmeli, İslam'ın liderliğini yeniden üstlenmeli” özeti veren milyar dolarlık bir propaganda makinesini devreye sokmuştur...

Amaçları, Kemalizm'in dünya kapitalist sistemin karşısında çöken Sovyet sisteminin yerini almasını önlemektir.

Başarısız oldukları söylenemez. Maurice Duverger'in “*çok önemli bir siyasi sistem*” dediği Kemalizm'i unuttuk, bize unutturdular. Türkiye'nin Atatürk'ün izinde tek kutuplu ABD hegemonyasının karşısında alternatif oluşturmasını önlediler. Bu hegemonyanın bir bileşkesi hâline getirdiler.

Buna karşın, bütün çabalarına karşın, Atatürk sevdamızı, Cumhuriyet'e tutkumuzu kıramadılar. AKP iktidarında Cumhuriyet'in kazanımlarının kaybetme tehlikesi derinleştikçe, Atatürk sevdamızın, Cumhuriyet'e tutkumuzun daha da artmasını frenleyemediler.

Ancak, itiraf etmek gerekir ki Atatürk ve Cumhuriyet algımız fazlasıyla nostalji kokuyor.

Atatürk'ü ve Cumhuriyet'i bir geçmiş zaman olarak idealleştiriyor, özlemle anıyoruz. Buna karşın, özlemle andığımız, peşinde koştuğumuz geçmişten şimdi beğenilmeyen günlere nasıl geldik, derinlemesine düşünmüyoruz. Sorumluluk payı kabullenmiyoruz.

Günümüzün sorunlarının çözümünde girişimde bulunmaktan da kaçıyoruz... Zamanın ve değişen dünyanın karşısında çaresiz kalıyor, içinden kolay çıkılamayan bir edilgenliğe düşüyoruz.

İstenmeyen durumları değiştirme azmimiz neredeyse yok... Geleceğe dönük tasarımlarımız eksik... Tam bir teslimiyet

içindeyiz... Bu nedenle, Atatürk'e ve Cumhuriyet'e olan bağlılığımız ister istemez göstermelik bir modaya dönüşüyor...

Bir an önce bu ruh hâlinen kurtulmalıyız.

Atatürk Gelecektir

Kemalist Türk Devrimi'ne adını veren Mustafa Kemal Atatürk, herhangi bir geçmiş zaman lideri değildir. Bir masal kahramanı, hiç değildir.

10 Kasım 1938'de, henüz 57 yaşındayken yaşama gözlerini kapatmış, Türkiye'nin kurtarıcı ve kurucu lideri olarak tarihteki yerini almıştır. Ancak tarihte kalmamıştır.

İran'da yayımlanan *Tahran* gazetesinde Atatürk'ün ölümünün “*sadece görünüşte*” olduğu belirtilmiş ve şöyle denilmiştir:

“Atatürk gibi insanlar bir nesil için doğmadıkları gibi belli bir devre için de doğmazlar. Onlar insanlığın hizmetinde derin ve silinmez izler bırakan eserleriyle milletlerin tarihinde daima hayattadırlar...”

Atatürk'e sonsuza kadar hayat verecek olan “*en büyük eseri*” Türkiye Cumhuriyeti'dir. Atatürk'ün deyişiyle Türkiye Cumhuriyeti, “*az zamanda*” yapılan “*çok ve büyük*” işlerin en büyüğüdür.

Atatürk düşünceleri, öngörülleri ve gerçekleştirdikleriyle sadece geçmiş değildir. Aynı zamanda gelecektir.

1936-1945 yılları arasında Amerika'da Lincoln Üniversitesi başkanlığını yapan Prof. Walter L. Wright'ın sözleriyle:

“Kişisel kazanç ve ün peşinde koşan basit bir diktatör değil, gelecek kuşaklar için sağlam temeller atmaya uğraşan bir kahramandır.”

Atatürk, gelecek kuşaklar için nasıl bir temel atmaya uğraştığını 4 Aralık 1935'te Mülkiyelilere hitabında paylaşmıştır:

“Türk Milleti’ne, Türk Cumhuriyeti Devletine karşı yapmaya mecbur olduğumuz ödevler bitmemiştir ve bitmeyecektir. Siz tamamlayacaksınız.

Bu dünyadan geçerek Türk Milleti’ne veda edeceklerin, çocuklarına, kendinden sonra yaşayacaklara son sözü şu olmalıdır:

‘Benim, Türk Milleti’ne, Türk Cumhuriyeti’ne Türklüğün istikbaline ait ödevlerim bitmemiştir, siz onları tamamlayacaksınız. Siz de, sizden sonrakilere, benim sözümü tekrar ediniz...’

Bu sözler ferdin değil, bir Türk ulusu duygusunun ifadesidir. Bunu, her Türk, bir parola gibi kendinden sonrakilere mütemadiyen tekrar etmekle son nefesini verecektir. Her Türk ferdinin son nefesi, Türk ulusunun nefesinin sönmeyeceğini, O’nun ebedi olduğunu göstermelidir.

Yüksel Türk, senin için yüksekliğin hududu yoktur. İşte parola budur...”

Mülkiyeli ünlü şair Cemal Süreyya’nın Atatürk değerlendirmesi, deyim yerindeyse Atatürk’ün Mülkiyelilere hitabının içselleşmesidir:

“Mustafa Kemal bir temeldir. Bir yöndür. Yapılmış, her şeyi bitmiş bir bina değildir. O’nu ancak devam ettirerek, sürdürerek sevebiliriz. Kendisine yeni şeyler, yeni değerler ekleyerek sevebiliriz. Yalnız yüreğimizle değil, aklımızla da sevelim. Mustafa Kemal en büyük zaferini o zaman kazanmış olacak...”

Dünyanın İlhamı

Kemalizm, neoliberal küresel kapitalizmin alternatifi olmasının yanında uluslararası barış ve güvenlik açısından da insanlığın bugünü ve yarını için yaşamsaldır.

Bu olgu, 42. ABD Başkanı Bill Clinton tarafından Kasım 1999'da TBMM'de açıkça itiraf edilmiştir:

“Türkiye Cumhuriyeti’nin laik ve demokratik yapısıyla İslami köktendincilik tehdidine karşı başarılı bir alternatif model teşkil etmesi; uluslararası barış ve güvenlik açısından son derece hayatidir... Bölgede ve dünyada milyarlarca insanın geleceği Türkiye kendisini nasıl tanımlayacağına bağlıdır...”

Türkiye kendisini laik ve demokratik bir ülke olarak tanımladığı sürece kendi vatandaşlarına iyi hizmet etmekten daha da fazlasını yapabilir... Türkiye, dünyanın ilham kaynağı olabilir...”

Gerçekten, Türkiye dünyaya ilhamı verebilir mi?

Tahayyül edelim... 1789 Fransız Devrimi’nin dünyanın demokratikleşme sürecindeki anlamı, önemi, etkisi her ne olduyorsa, Kemalist Devrim’in İslam coğrafyasındaki etkisi de aynı doğrultuda olursa, nasıl bir dünya doğacaktır?

Hiç kuşkusuz... ABD’nin Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) ile İslam coğrafyasını sürüklediği etnik ve dini cemaat temelli kanlı çatışmalar sonlanacaktır. Orta Çağ çöl diktatörlükleri çağdaş demokrasilere dönüşecektir. Saltanat düzenlerinin kulları özgürleşecek, kadın-erkek eşitliği sağlanacaktır. Hiçbir kadın saç teli göründü diye katledilmeyecektir.

Kısacası, İslam dünyası Atatürk’ün çağdaş uygarlık hedefinde buluşacaktır...

Dahası, bölgemizde geniş halk kitlelerinin çıkarlarının, enerji kaynaklarının kontrolüne dayalı ABD’nin emperyalist çıkarlarının önüne geçilebilecektir.

Devrimi Tamamlamak

Türkiye'nin dünyaya ilham vermesi, yarıda bıraktırılmış ve yolundan saptırılmış Kemalist Devrim'i yeniden başlatılmasına ve bütün sonuçlarıyla tamamlanmasına bağlıdır.

Toplumsal yaşamda ve siyasette yoğunlaşmış olan dine dayalı hukuk dışı uygulamalar sonlandırılmadıkça, Türkiye dünyaya ilham veremez. Bu nedenle, laik ve demokratik hukuk düzeninin yeniden oluşturulması kaçınılmazdır.

Bu bağlamda, eğitimin yeniden laiklik ve çağdaşlık prensipleri doğrultusunda düzenlenmesi önceliklidir.

Laik, dini inançlardan bağımsız, bilimsel ve çağdaş bir eğitim anlayışı Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesinin temel taşlarından biridir.

Ancak son yıllarda, yaşamın her alanında olduğu gibi eğitimde dine dayalı uygulamalar giderek yoğunlaşmıştır.

İmam hatip okullarının sayısının artması, tüm okullarda din derslerinin zorunlu hâle getirilmesi, eğitim müfredatında din derslerinin çoğaltılması, eğitim materyallerinin dini öğelerle zenginleştirilmesi gibi uygulamalar eğitimde dinselleşmenin somut örnekleridir.

Bu ortamda laik eğitimden geri gidişe son verilmesi kaçınılmazdır.

Laik ve çağdaş eğitim, yurttaşlık bilincinin gelişmesi, bireylerin hak ve özgürlüklerinin farkındalığının artmasını sağlayacak, sorumlu yurttaşlar olarak toplumsal görevlerinin yerine getirmesine yardımcı olacaktır.

Bireylerin laik eğitimle kazandığı bilinç, toplumsal değişimin ve adaletin sağlanmasında önemli bir rol oynayacaktır.

İkinci Mustafa Kemal

Türk ulusunun Atatürk Cumhuriyeti'ni koruyacak, geçmişten geleceğe taşıyacak bilinci yeniden canlandırılmalıdır. Bu bilinci canlandırıp enerjiye dönüştürmek için hepimiz bir seferberlik hâlinde “İkinci Mustafa Kemal” olmalıyız...

İkinci Mustafa Kemal olmak Atatürk'ün öğüdüdür...

Bir kabulünde, “*bize Mustafa Kemal'i anlatır mısınız?*” diyen gençlere bu yanıtı vermiştir:

“İki Mustafa Kemal vardır. Biri, karşınızda oturan ben; et ve kemik, fani Mustafa Kemal...”

İkinci Mustafa Kemal, o'nu (ben) kelimesiyle ifade edemem; o ben değil bizdir. O burada oturan sizler, memleketin her köşesinde yeni fikir, yeni hayat ve büyük mefkûre için uğraşan münevver ve mücahit bir zümredir...

Ben onların rüyasını temsil ediyorum. Benim teşebbüsüm onların özlem duydukları şeyleri tatmin içindir... O Mustafa Kemal sizsiniz, cümlenizsiniz; fani olmayan, yaşaması ve muvaffak olması mukadder olan Mustafa Kemal o'dur...”

İmkânsız Başarmak

İkinci Mustafa Kemaller, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri ruhu ve tarihin ilk antiemperyalist savaşının heyecanıyla Kemalist Devrim'in bütün tortuları, aydınlanma değerleri yeniden gündeme getirmelidir.

Geniş halk kitlelerine bu doğrultuda, “*gelin koyun yüreğinizi Türkiye'yi birlikte yönetelim*” çağrısı, Kemalist Devrim inancının cesaretiyle yapılmalıdır.

Bunun “*çok zor*” olduğu söylenebilir. Hatta “*imkânsızdır*” da denilebilir. Ancak başarılabilceği göz ardı edilmemelidir.

Anımsayalım... 68 kuşağının ünlü bir sloganı vardı:

“Zoru başarabiliriz... İmkânsız zaman alır...”

Zaman tarih boyunca neredeyse bütün mitolojilerde insanlığı hapseden bir öge olarak resmetmiştir. Ancak, Kemalist Devrim’in her iki aşamasında da hem kurtuluş hem de kuruluş süreçlerinde, bize Türkiye Cumhuriyeti’ni armağan ve emanet eden atalarımız, insanlığın zamanın tutsağı olmadığını, zamanın kontrol edilebileceğini kanıtlamıştır.

Macaristan’da yayımlanan *Usag* gazetesinde yazıldığı gibi:

“‘yüzyılımızda olmayacak hiçbir şey yoktur’ şeklindeki tarihi gerçeği ispatlayan ilk kişi Atatürk olmuştur.”

Şimdi sıra bizde...

Türkiye’yi aydınlık geleceğe taşıyacak ve dünyaya ilham olacak Kemalist Devrimi yeniden başlatmak ve bütün sonuçlarıyla tamamlamakla görevli ve ödevliyiz...

Bu yolda son söz ölümsüz Atatürkçü Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı’nın olsun:

“Kemalizm, geçmişin bekçiliği değil, geleceğin öncülüğüdür...”

ADD BİLİM KURULU

Bedii Safa Yenice

Bilim Kurulundan Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı

Doç. Dr. Ozan Zengin

Bilim Kurulu Başkan Yardımcısı

KURUL ÜYELERİ:

Prof. Dr. Bilsay Kuruç

Uluç Gürkan

Onur Öymen

Aydın Esen

ADD GYK Üyesi

Prof. Dr. Lütfü Çakmakçı

Prof. Dr. Tahir Baştaymaz

Prof. Dr. Can Umut Çiner

Prof. Dr. Kubilay Varlı

Prof. Dr. Gönül Balkır

Prof. Dr. Asiye Toker Gökçe

KURUL SEKRETERLERİ:

Asya Ali Özdemir

ADD GYK Üyesi

Kaan Eroğuz

ADD YAYINLARI: 101

ULUÇ GÜRKAN

İlköğrenimini Trakya’da değişik il, ilçe ve köylerde beş ayrı okulda okudu. Orta öğrenimini Talas Amerikan Ortaokulu ve Tarsus Amerikan Lisesi’nde tamamlayan Gürkan, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü’nden mezun oldu.

Uluç Gürkan gazeteciliğe 1969 yılında Devrim gazetesinde Doğan Avcıoğlu’nun yanında başladı. 12 Mart (1971) askeri müdahalesi sonrasında tutuklandı. Yargılanıp beraat etmesine rağmen askerlik görevini “sakıncalı piyade” olarak yaptı.

1974-1991 yılları arasında ANKA Ajansı ile Sabah ve Güneş gazetelerinde çalıştı. Bu dönemde Çağdaş Gazeteciler Derneği (1982) ve İstanbul Gazeteciler Cemiyeti (1990) tarafından “yılın gazetecisi” seçildi. 1990 ve 1991 yıllarında ayrıca, Örsan Öymen ve Bülent Dikmener haber ödülleri ald.

Gürkan, 1991-2002 yıllarında üç dönem Ankara Milletvekili olarak TBMM’ye seçildi. Bu dönemde ayrıca, AGİT Parlamenter Asamblesi ile Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi’nde Başkan Yardımcısı, BAB Parlamenter Asamblesi Türk Grubu Başkanı, TBMM’de Meclis Başkanvekili oldu.

ADD YAYINLARI: 101

2003-2022 yılları arasında ODTÜ’de “Media and Cultural Studies” Yüksek Lisans Programı’nda yarı zamanlı öğretim görevlisi olan Uluç Gürkan, bu dönemde Ufuk Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, Atılım Üniversitesi İşletme Fakültesi ile Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi’nde medya siyaset ilişkileri, dış politika ve liderlik alanlarında dersler vermiştir.

Gürkan, Atatürkçü Düşünce Derneği, Beşiktaş Jimnastik Kulübü, Mülkiyeliler Birliği ve Çağdaş Gazeteciler Derneği üyesidir.

Nazime Gürkan ile evli olan Uluç Gürkan’ın oğulları Devrim ve Emre’den Uluç Bora, Kartal ve Arya adlı üç torunu vardır.

Sabah, Güneş, Dünya ve Star gazetelerinde yayınlanmış çok sayıda köşe yazısı bulunan Gürkan, *Atatürk’ün izinde Türkiye Dünyayı Değiştirecektir, Ermeni Katliamı Suçlaması Yargılama ve Karar Malta 1919-1921, Ermeni Sorununu Anlamak Önyargıları Aşmak ve Nefretten Arınmak, Malta Yargılaması-Ermeni Katliamı Suçlaması ve Karar, Malta Yargılaması Özgün İngiliz Belgeleriyle* kitaplarının yazarıdır.

ADD YAYINLARI: 101

NOTLAR

ADD YAYINLARI: 101